

Literaturanmeldelser.

Friedrich Ratzel: Politische Geographie. Dritte Auflage, durchgesehen und ergänzt von Eugen Oberhummer (8° 626 S., 47 Kortskitser), Oldenbourg. München-Berlin 1923.

Det foreliggende tredje Oplag af Ratzels: Politische Geographie adskiller sig ikke i særlig Grad fra andet Oplag. Dr. Oberhummer har set sin Opgave i pietetsfuldt at bevare Værket, som Ratzel havde efterladt det. Der er kun gjort de nødvendige Tilføjelser, som betinges af senere Tidens Grænseændringer og af nyere statistiske Oplysninger. I et „Anhang“ gøres der Rede for den politiske Geografi før og efter Ratzel.

Adjunkt Johs. Reumert.

Alfred Hettner: Grundzüge der Länderkunde. I. Band. Europa. Zweite gänzlich umbearbeitete Auflage. (8° 375 S., 4 Tavler, 197 Tekstkort og Diagrammer). Teubner. Leipzig 1923.

Den foreliggende fuldstændige Nybearbejdelse af Prof., Dr. Alfred Hettners Bog har paa mange Punkter Fortrin fremfor første Oplag af Bogen, der fremkom i 1907. Den gamle Bog var uhaandterlig; der var ødslet med Plads; — det nye Oplag er præget af den større Sparsommelighed, der siden Krigen paa saa mange Punkter har gjort sig gældende. — De fleste Afsnit har vundet ved Omskrivningen, Overskueligheden er blevet bedre, og forøvrigt anvendes det — i første Oplag benyttede — udmærkede Princip: at inddele Omraadet i Landskaber, der saavidt muligt danner en geografisk Enhed. Nu stilles der jo til Lærebøger større Krav end til Rejsebeskrivelser med Hensyn til Modernitet, Nøjagtighed og Sanddrøhed. Den i mange Maader — ja, i det store og hele — anbefalelsesværdige Bog opfylder ikke fuldstændigt disse større Krav. —

De Kort, der ledsager en saadan Lærebog, burde være nøjagtige og i det nye Oplag være ført helt up to date. Dette er ikke Tilfældet med et Kort (S. 47) over Europas Storstæder, der bygger paa meget gamle Oplysninger. Ogsaa et Agerbrugskort (S. 41) er forældet. Det viser ikke, at der i Ungarn er overvejende Majsdyrkning, ligesaa lidt som man i Teksten til Ungarn kan finde noget derom. Paa Kortet (S. 233) over Samfærdselsveje i Schweiz mangler af nyere Jernbaner baade Simplon og Lötschberg. Paa Kortet S. 306 er Italiens „nuværende“ Grænse gal.

Og nu Teksten, der jo ellers paa saa mange Punkter er mønster-værdig; — den er heller ikke uden slemme Forsyndelser mod Nøjagtighed og Objektivitet. Som en mindre Fejl kan nævnes, at Himmelsbjergets Højde angives til 172 m. Her har man kasseret de rigtige Højdeangivelser, der stod i første Oplag, og sat det gale i Stedet. Værre er Forsyndelserne mod Objektiviteten.

Et lille Stykke angaaende den senest stedfundne sønderjydske Grænseregulering er karakteristisk. Der staar, S. 174: „Dabei (o: 1864) war auch ein Stück dänischen Volksgebietes inbegriffen, und jetzt ist nicht nur dieses, sondern auch überwiegend deutsches und auch wirtschaftlich mit Deutschland verbundenes Gebiet wieder an Dänemark gefallen.“ — Den ukyndige Læser kan dog vist næppe af dette Stykke faa andet Indtryk, end at den nuværende Grænse er uretfædig mod Tyskland. Heldigvis understøttes dette lidet objektive Sykke ikke af det vedføjede Kort, hvor baade Sprogomraader og Grænser er rigtigt angivet.

Nederst S. 213 staar om Luxemburg: „Jetzt ist es wieder französisch und gegen uns gerichtet.“ S. 217 staar om Byen Strasbourg, at den blev „— — 1870 von den Deutschen zurückgewonnen, und nun uns von neuem geraubt.“ — Der kunde endda nævnes endnu flere Eksempler paa, at Hettner, naar han finder det for godt, er den nationalt interesserede Tysker frem for den objektive Videnskabsmand.

Trods disse — ikke faa — Indvendinger er Bogen som sagt anbefalelsesværdig, og andet Oplag er trods alt bedre end første Oplag. Den almindelige Indledning, Afsnittene om Alper og Jurabjerger og om Balkanhalvøen (for blot at fremhæve enkelte Ting) har vundet stærkt ved Omskrivningen. Nogle Kort er erstattede af nyere og bedre. Derimod er det ikke sikkert, at det er en Vinding, at de topografiske Kort er udeladt. Topografiske Kort finder man ikke mange af i et almindeligt Atlas, og de kan give mange værdifulde Onlyspinger, som kan støtte under Læsningen. Men her har Sparsommeligheden altsaa ogsaa gjort sig gældende. —

Adjunkt *Johs Reumert.*